

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33650
Nom	Didàctica de les ciències socials: aspectes bàsics
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària	Facultat de Magisteri	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària	11 - Didáctica de las ciencias sociales de la educación primaria	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
ASENSI SILVESTRE, ELVIRA	90 - Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials
CALZADO ALDARIA, ANTONIO	90 - Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials

RESUM

Didàctica de les Ciències Socials: aspectes bàsics és una assignatura obligatòria que s'imparteix durant el tercer curs del Grau en Mestre en Educació Primària i que consta d'un total de 4.5 crèdits. El seu caràcter és teoricopràctic i té la finalitat d'introduir tota una sèrie de qüestions que trobaran continuïtat en *Didàctica de les Ciències Socials: aspectes aplicats*, de quart curs.

Entre altres aspectes, aquesta assignatura se centra en quins són els fonaments epistemològics i historiogràfics de les Ciències Socials, en quins han estat els usos socials i polítics que tradicionalment s'han fet d'elles al llarg de la història recent i en quines són les seues metes i potencialitats educatives en el marc de l'Educació Primària i d'un món cada vegada més global i en constant canvi. L'anàlisi de totes aquestes qüestions resulta imprescindible per tal de poder reflexionar críticament sobre la pràctica d'aula i d'elaborar propostes didàctiques de Ciències Socials, per la qual cosa tot allò que es treballa en aquesta assignatura necessàriament haurà de ser reprès en la matèria de quart curs.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària

- Expressar-se oralment i per escrit de forma correcta i adequada en les llengües oficials de la comunitat autònoma.
- Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball habituals.
- Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles; canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals, multiculturals i interculturals; discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible; i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre homes i dones.
- Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Reconèixer la identitat de cada etapa i les seues característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.
- Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.
- Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.
- Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.
- Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora en educació.
- Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.

- Comprendre els principis bàsics de les ciències socials. Conèixer les principals disciplines de l'àrea de ciències socials i els seus fonaments epistemològics i historiogràfics.
- Prendre consciència de les potencialitats educatives de les ciències socials i de la relació existent entre els diferents enfocaments i la conformació de concepcions diferents de la realitat.
- Desenvolupar la capacitat de comprendre les diferents dimensions del fet social i de realitzar-ne una anàlisi integradora. Conèixer el fet religiós al llarg de la història i la seua relació amb la cultura.
- Conèixer i utilitzar el llenguatge, els conceptes, els procediments explicatius i els procediments d'investigació-verificació de les ciències socials com a forma d'aproximació crítica al món social.
- Fomentar l'educació democràtica de la ciutadania, la pràctica del pensament social crític i la defensa dels drets humans desenvolupant competències en la comprensió de la societat sense discriminacions per raó de sexe, cultura, religió, etc.
- Adquirir actituds i comportaments compromesos amb el desenvolupament sostenible a través de la comprensió de les respostes que donen les societats a determinades situacions i les transformacions que això genera.
- Revisar en el pensament de l'alumne els materials curriculars i els mitjans de comunicació, les principals estratègies de distorsió que proporcionen una visió simple en excés i amb prejudicis del món social.
- Conèixer el currículum escolar de les ciències socials i el seu pes en l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural en educació primària.
- Integrar l'estudi històric, geogràfic i social des d'una orientació instructiva i cultural i adquirir recursos per treballar-lo.
- Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents en els estudiants.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. LES CIÈNCIES SOCIALS I EL PROBLEMA DEL SEU CONTINGUT

1. Principals disciplines de l'àrea de Ciències Socials
2. Fonaments epistemològics i historiogràfics de les Ciències Socials i la seua didàctica
 - 2.1. La Història: de la configuració de la disciplina acadèmica a les darreres tendències
 - 2.2. La Geografia ahir i avui. Els distints corrents del pensament geogràfic contemporani
3. Llenguatge i procediments d'investigació-verificació de les Ciències Socials
 - 3.1. Els tallers de l'historiador i del geògraf: mètodes i tècniques

2. ELS USOS PÚBLICS DE LES CIÈNCIES SOCIALS. FUNCIÓ SOCIOEDUCATIVA I IMPORTÀNCIA EN LA FORMACIÓ D'UNA DETERMINADA CONCEPCIÓ DEL MÓN

1. El paper de les Ciències Socials en el procés de socialització de l'individu: relació entre els valors que es transmeten i la societat on es viu
2. Les Ciències Socials i la construcció d'identitats (gènere i nació)
 - 2.1. Memòries, identitats i educació
 - 2.2. La construcció de l'alteritat. Les potencialitats d'una educació intercultural

3. LES CIÈNCIES SOCIALS I EL SEU PAPER EN L'ENSENYAMENT

1. Les Ciències Socials en els curricula d'Educació Primària. Dissenys i debats
2. Les metes educatives en l'ensenyament de les Ciències Socials: de la legitimació/reproducció a la transformació
3. Objectius cap als quals orientar l'ensenyament de les Ciències Socials tot atenent als interessos socials i a les necessitats formatives de l'alumnat de Primària

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	45,00	100
Estudi i treball autònom	67,00	0
TOTAL	112,00	

METODOLOGIA DOCENT

El procés d'ensenyament-aprenentatge es durà a terme a través de diferents nivells:

- Classes teoricopràctiques (d'assistència obligatòria) on s'utilitzarà el model d'ensenyament per recepció significativa. En elles s'aportarà la informació bàsica i es promourà el desenvolupament d'activitats dirigides a la reflexió crítica i a la discussió de les idees fonamentals.
- Realització de seminaris (d'assistència obligatòria) on, en grups reduïts, es treballaran diversos aspectes de l'assignatura, sobretot propostes concretes d'intervenció educativa.
- Tutories individuals i/o col·lectives on es resoldran les qüestions que l'alumnat puga plantejar en relació amb les classes o amb la preparació dels seminaris de treball.
- Altres sessions de caràcter eminentment pràctic (eixides, tallers, etc.) per tal de realitzar activitats que complementen la tasca de les classes i dels seminaris.

AVALUACIÓ

Entenem l'avaluació com un procés mitjançant el qual, a banda de comprovar i mesurar el rendiment de l'alumnat, es pot obtenir informació valorativa sobre l'activitat docent desenvolupada, amb la finalitat de poder modificar-la a la llum de les dades obtingudes. Així doncs, d'acord amb aquests pressupòsits, es tindrà en compte:

- La participació activa de l'alumnat en les diferents sessions (tant d'aula com en tutories i seminaris).
- La valoració dels coneixements adquirits a través de les classes teòricopràctiques i de la lectura i l'anàlisi crítica de la bibliografia i d'altres materials proposats.
- L'aplicació dels coneixements teòrics i l'adquisició de les competències assenyalades.
- Un qüestionari d'avaluació final amb propostes de millora realitzades per l'alumnat, considerades informació rellevant per tal de valorar el procés docent en el seu conjunt.

En conseqüència, l'avaluació serà contínua i global, amb un caràcter orientador i formatiu, i tindrà en compte els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu.

Com a avaluació inicial es preveu elaborar algun qüestionari per tal de veure quin nivell posseeixen els estudiants sobre assignatures ja cursades que tinguen una certa relació amb les Ciències Socials (especialment de Geografia i d'Història) o sobre conceptes que es pressuposen ja sabuts i que s'utilitzaran al llarg del curs.

Com a avaluació formativa, es duran a terme de forma periòdica al llarg del quadrimestre diverses activitats pràctiques que suposaran entre el 40-50% de la nota final. Algunes seran realitzades a l'aula amb l'ajuda de materials i apunts; d'altres podran no ser presencials i hauran de ser lliurades dintre del termini estipulat. El plagi, la descàrrega d'internet o la no presentació del treball dintre de l'espai de temps assenyalat implicarà un suspens en l'activitat corresponent. En cas de plagi podrà implicar l'obertura d'un expedient disciplinar d'acord amb la normativa de la UV. Les pràctiques d'aula presencials hauran de ser efectivament presencials: no es podran realitzar mitjançant participació digital.

Com a avaluació final, es realitzarà una prova escrita (examen, assaig, etc.) on, a més de la pertinència de les dades exposades, es valorarà la capacitat analítica i d'argumentació. Aquesta prova suposarà entre un 50-60% de la nota final.

Cal obtenir una qualificació mínima de cinc punts en cadascun dels dos grans blocs de l'assignatura (activitats pràctiques i examen final).

Tota prova d'avaluació escrita haurà d'estar correctament escrita i presentada.

Aquells estudiants que, per faltes d'assistència no justificades, perden el dret a l'avaluació contínua, no podran recuperar tasques d'aula relacionades amb el desenvolupament de competències establertes a la guia (fins a un màxim del 50%). Tindran dret a examen en segona convocatòria, però el valor d'aquest pot reduir-se fins a un 50%.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- ARÓSTEGUI, Julio, La investigación histórica: Teoría y método. Barcelona, Crítica, 1995.
- BENEJAM, Pilar i PAGÉS, Joan, Enseñar y aprender Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Educación Secundaria. Barcelona, ICE-Horsori, 1997.
- CAPEL, Horacio i URTEAGA, Luis, Las nuevas geografías. Barcelona, Salvat-Aula abierta, 1988.
- CUESTA FERNÁNDEZ, Raimundo, Clío en las aulas. La enseñanza de la Historia en España entre reformas, ilusiones y rutinas. Madrid, Akal, 1998.
- DOMÍNGUEZ GARRIDO, Mª Concepción, Didáctica de las Ciencias Sociales. Madrid, Pearson Educación, 2004.
- FONTANA, Josep, Introducción al estudio de la historia. Barcelona, Crítica, 1999
- FRIERA SUÁREZ, Florencio, Didáctica de las Ciencias Sociales. Geografía e Historia. Madrid, Ed. de la Torre, 1995.
- GIL, Encarna, Las concepciones de los alumnos sobre el Tercer Mundo al acabar la escolaridad obligatoria. Participación de la institución escolar en la formación, mantenimiento o refuerzo de las mismas dins Didáctica de las Ciencias Experimentales y Sociales, núm. 7 (1993), pp. 3-38.
- GÓMEZ, Josefina, MUÑOZ, Julio i ORTEGA, Nicolás, El pensamiento geográfico. Estudio interpretativo y antología de textos (de Humboldt a las corrientes radicales), Madrid, Alianza, 1982.
- HERNÁNDEZ CARDONA, Francesc Xavier, Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia. Barcelona, Graó, 2002.
- LACOSTE, Yves, La geografía: un arma para la guerra, Vilassar de Mar (Barcelona), Oikos-Tau, 1977.
- LUIS, Alberto i GUIJARRO, A., La enseñanza de la Geografía. Guía introductoria. Santander, Universidad de Cantabria, 1999.
- LUIS, Alberto y URTEAGA, Luis, Estudio del medio y heimatkunde en la geografía escolar dins Geo Crítica, núm. 38 (1982).
- MAESTRO, Pilar, Epistemología histórica y enseñanza dins Ayer, núm. 12 (1993), pp. 135-181.
- MAINER, Juan (coord.), Discursos y prácticas para una didáctica crítica de las Ciencias Sociales. Ideas y líneas de trabajo para transformar la enseñanza. Sevilla, Diada, 2001.
- MORADIELLOS, Enrique, Las caras de Clío. Una introducción a la historia. Madrid, Siglo XXI, 2009.
- MORENO, Amparo, El arquetipo viril, protagonista de la historia. Ejercicios de lectura no androcéntrica. Barcelona, La Sal, 1986.
- ORTEGA VALCÁRCEL, José, Los horizontes de la geografía: teoría de la geografía. Barcelona, Ariel, 2000.

- PRATS, Joaquim (coord.), Didáctica de la geografía y la historia. Barcelona, Graó, 2011.
- ROZADA MARTÍNEZ, José María, Formarse como profesor. Ciencias Sociales, Primaria y Secundaria Obligatoria. Madrid, Akal, 1997.
- SOUTO GONZÁLEZ, Xosé M., Didáctica de la Geografía. Problemas sociales y conocimiento del medio. Barcelona, Serbal, 1999.
- TREPAT, Cristòfol A. i COMES, Pilar, El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales. Barcelona, ICE / Graó, 1998.
- VALLS MONTÉS, Rafael, La exaltación patriótica como finalidad fundamental de la historia en la educación obligatoria: una aproximación histórica dins Didáctica de las Ciencias Experimentales y Sociales, núm. 5 (1991), pp. 33-47.
- VALLS MONTÉS, Rafael, Historiografía escolar española: siglos XIX-XXI. Madrid, UNED, 2007.
- VILAR, Pierre, Pensar históricamente: reflexiones y recuerdos. Barcelona, Crítica, 2004.